

מבוא

בשנים האחרונות ישנה מודעות גוברת למצבי מצוקה וסיכון בקרב בני נוער חרדים בישראל. תהליך ההידרדרות של בני נוער חרדים מתחיל לעיתים קרובות בקשיי השתלבות במוסד הלימודים הנובעים מקושי לימודי או רגשי. קשיים אלו עלולים להוביל לתהליכי נשירה סמויה ובהמשך גם לנשירה גלויה מן המוסד. הנערים שנושרים חווים ניתוק ותחושת חוסר שייכות לקהילה, הם משוטטים באזורי בילוי לא חרדיים, ולעיתים אף מידרדרים לאלימות ולעבריינות. עיקר הנשירה של בני ממערכת החינוך החרדית מתרחשת לקראת הלימודים בישיבה הקטנה, המקבילה לבתי הספר העל-יסודיים, או במהלך הלימודים בה.

תוכנית 'חונך לנער' פועלת משנת 2016 בפיקוח אגף א' לחינוך ילדים ונוער בסיכון במשרד החינוך. מטרת התוכנית למנוע נשירה סמויה וגלויה מן הישיבות הקטנות המיועדות לנערים חרדים, ובתוך כך להביא לשיפור מצבם הלימודי, הרגשי והחברתי של התלמידים. התלמידים המשתתפים בתוכנית מקבלים סיוע מחונך אישי שהוכשר לשם כך. כל חונך מלווה ארבעה תלמידים באופן פרטני או קבוצתי. לחונך יש איש קשר בישיבה, אשר קובע את מתכונת הפגישות עם כל חניך, מנחה את החונך בנוגע לתחומים שיש להדגיש, ומתעדכן עם החונך על עבודתו עם החניכים. במרבית הישיבות, איש הקשר הוא המשגיח של הישיבה: איש צוות בכיר שאחראי לפן החינוכי, הרגשי והרוחני של התלמידים.

על עבודתם של החונכים מפקחים רכזים מטעם 'חונך לנער', שהם אנשי מקצוע מוערכים בתחום החינוך. באחריות הרכזים לראיין את החונכים ולבדוק את התאמתם לתפקיד, להדריך אותם בכניסה לתפקיד ולסייע להם לפתור אתגרים שעולים במהלך עבודתם. כמו כן הרכזים מספקים לאנשי הקשר בישיבות יעוץ והנחיה בסוגיות הקשורות לחונכות.

מאז פתיחתה של התוכנית היא התרחבה בהדרגה. בשנת הלימודים תשפ"ג (2022/2023) השתתפו בתוכנית יותר מ-1,000 חניכים, שלמדו ב-183 ישיבות משלושת הזרמים המרכזיים בחברה החרדית (הליטאי, החסידי והספרדי) וקיבלו סיוע מכ-250 חונכים. אגף א' לחינוך ילדים ונוער בסיכון במשרד החינוך פנה למכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל בבקשה לערוך מחקר הערכה של התוכנית.

מטרות המחקר ושאלות המחקר

מטרת המחקר הייתה לבחון את אופן יישום תוכנית 'חונך לנער', ולהתמקד בהבנת מנגנוני הפעולה של התוכנית, בחוויות התלמידים המשתתפים בה ובאתגרים העולים ביישומה. נוסף על כך המחקר בחן את תפיסת הצלחתה של התוכנית בהשגת מטרותיה מנקודות המבט של הגורמים המעורבים בה – תלמידים, הורים, חונכים וצוותי הישיבות – ומציע דרכי פעולה להגדלת מועילותה. בתוך כך, המחקר שואף לספק תמונה רחבה של הצרכים של התלמידים המופנים לתוכנית ושל גורמים ארגוניים ואישיים שעשויים להשפיע על אופן פעולתה ועל הצלחתה הנתפסת.

ממטרה זו נגזרו שאלות המחקר, שהתייחסו למאפיינים ולצרכים הבולטים של הישיבות המשתתפות בתוכנית; למאפיינים ולצרכים של תלמידים המופנים לקבלת חונכות; להכשרתם וניסיונם של החונכים ולרמת המחויבות שלהם לתפקיד; לתפיסות ולעמדות כלפי

התוכנית של הגורמים המעורבים בה (רכזים, חונכים, אנשי הצוות בישיבות) ושל חניכים והורים; לאופן העבודה בתוכנית, לרבות שיטות העבודה הנפוצות במסגרת החונכות ויחסי העבודה בין החונכים, הרכזים ואנשי הצוות בישיבות; ולתרומה הנתפסת של החונכות לשיפור במצבם של החניכים בפן הלימודי, החברתי והרגשי. שאלות המחקר נבחנו בתשומת לב להבדלים בין ישיבות מזרמים שונים בחברה החרדית.

לצד מטרות ושאלות המחקר, יש לציין כי ההערכה נערכה תחת מגבלות מתודולוגיות הנוגעות לאופי הנתונים שעליהם היא נשענת. המחקר אינו כולל קבוצת השוואה, ועל כן אינו מאפשר הסקה סיבתית בדבר השפעת ההשתתפות בתוכנית על השינויים שחלו במצב החניכים. נוסף על כך המחקר אינו כולל מדידה שיטתית חוזרת של מצב החניכים לאורך זמן, והוא גם מתבסס ברובו על מקורות מידע סובייקטיביים. עם זאת, גם במסגרת מגבלות אלו, המחקר מספק תמונה רחבה של אופן יישום התוכנית ושל תרומתה הנתפסת, ומציע תובנות יישומיות לזיהוי נקודות חוזק, אתגרים וכיווני פעולה להמשך פיתוחה.

שיטה

המחקר נערך בשנים 2022 ו-2023, ובוצע בו שימוש משולב בשיטות מחקר איכותניות וכמותיות. הממצאים האיכותניים התבססו על ראיונות עומק עם אנשי צוות בישיבות שמתתפכות בתוכנית (13 ראיונות בסך הכול), עם חונכים (12), עם חניכים (16), עם הורים של חניכים (9) ועם רכזים של התוכנית (2). הוקפד לכלול מראיינים משייבות שמשקפות את כלל הזרמים בחברה חרדית (ליטאי, חסידי, ספרדי), מיקום גאוגרפי של הישיבה והימצאות פנימייה. כלל הראיונות, למעט הראיונות עם הרכזים, בוצעו על ידי חוקר חרדי, אשר גויס על ידי מכון מאיר-סג'ווינט-ברוקדייל לצורך המחקר וקיבל הנחיה מצוות המחקר לקראת ביצוע הראיונות. הממצאים הכמותיים התבססו על נתונים מנהליים של תוכנית 'חנוך לנער' על הישיבות שמתתפכות בתוכנית ועל התלמידים שהשתתפו בתוכנית בשנה"ל תשפ"ב (2021/2022), וכן על סקר שנערך בקרב משגיחים בישיבות שמתתפכות בתוכנית וסקר שנערך בקרב חונכים. בסך הכול נותחו 89 שאלונים שמולאו על ידי משגיחים ו-130 שאלונים שמולאו על ידי חונכים. המחקר קיבל את אישור ועדת האתיקה של המדען הראשי של משרד החינוך.

ממצאים מרכזיים

הישיבות בתוכנית 'חנוך לנער' – מאפיינים, גישות חינוכיות והסתייעות במענים חיצוניים: הישיבות המשתתפות בתוכנית מייצגות את מגוון הזרמים וריכוזי האוכלוסייה בחברה החרדית. מן הראיונות עולה כי לצד דגש על משמעת והייררכייה, אנשי הצוות בישיבות מייחסים חשיבות גוברת למתן יחס אישי ומענה מותאם לצורכי התלמידים. עם זאת, מגבלות כוח האדם ומחסור במענים מקצועיים מותאמים בתחום האבחון והטיפול מקשים על הישיבות לספק לתלמידים את המענה הנחוץ להם.

תפיסות בנוגע למטרות החונכות: מרבית אנשי הצוות בישיבות והחונכים שרואיינו התייחסו למטרתה המוצהרת של התוכנית, שהיא מניעת נשירה גלויה וסמויה, אך ניסחו מטרה זו במונחים השגורים בפיהם, כגון "הצלת הבחורים" או "דאגה לכך שלא ירדו מהדרך". לצד מטרה זו, המרואיינים התייחסו גם למטרות של קידום לימודי, מתן תמיכה ואוזן קשבת, וקידום האינטרסים של החניך מול צוות הישיבה. חלקם תפסו את החונכות כחלק ממאמץ רחב יותר לטיפוח אופיו של התלמיד ולהקניית כלים להתמודדות עם האתגרים הצפויים בישיבה הגדולה ובהמשך הדרך.

מאפייני התלמידים המצטרפים לחונכות: על פי ממצאי סקר המשגיחים, יותר מ-80% מן החניכים התמודדו עם קושי לימודי בעת ההצטרפות לחונכות. כ-60% התמודדו עם קושי רגשי ו/או מוטיבציה נמוכה ללימודים בישיבה, ומעט פחות מ-30% התמודדו עם בעיות הקשורות לרקע משפחתי או היו מעורבים בהתנהגויות סיכון או אינטראקציה עם נוער שוליים. אנשי צוות וחונכים העידו שיש בישיבה תלמידים רבים שזקוקים לחונכות אך אינם מקבלים אותה.

מאפייני החונכים בתוכנית: כל החונכים הם אברכים, רובם בני 30–45, ויש להם ניסיון רב בעבודה עם בני נוער או צעירים. אנשי צוות, הורים וחניכים הרבו לשבח את החונכים על האכפתיות שלהם ועל יכולתם ליצור קשר עם הנערים. חשוב לציין שכ-15% מן החונכים שהשיבו על הסקר מועסקים על ידי הישיבות שבהן הם חונכים בתפקיד נוסף, בניגוד לנהלי התוכנית.

הדרכה והכשרה של החונכים: הדרכת החונך בכניסה לתפקיד מתבצעת על ידי הרכזים עצמם, ללא הנחיה מהנהלת התוכנית בנוגע להיקף ההדרכה ותכניה. לפי עדויותיהם בסקר, 59% מן החונכים קיבלו הדרכה של שעתיים או פחות, או לא קיבלו הדרכה כלל. נוסף על הדרכות בכניסה לתפקיד, החונכים משתתפים בכינוסים מטעם התוכנית שנערכים אחת לכמה חודשים. מן החונכים עלה צורך בהגדלת היקף הכינוסים ובהקניית ידע מקצועי נרחב יותר, בפרט בתכנים העוסקים במענה לקשיים רגשיים וחברתיים.

קשרי העבודה בין החונכים, אנשי הצוות בישיבות והרכזים: באופן כללי, אנשי הצוות והחונכים דיווחו על יחסים של שיתוף פעולה והערכה הדדית. עם זאת, מתשובות החונכים לסקר עולה שחלקם אינם מקבלים עדכונים מן המשגיח בנוגע למצב החניכים, אינם סבורים שיש להם עם מי להתייעץ בישיבה, ואינם חושבים שהישיבה מספקת להם מקום מתאים למפגשים עם החניכים. בתשובות המשגיחים לסקר בלטה הציפייה לקבל דיווח מן החונכים על כל התנהגות חריגה. ציפייה זו מנוגדת לעמדת התוכנית, לפיה החונך צריך לשמור על דיסקרטיות ולא למסור לצוות הישיבה מידע שהחונך מעוניין שישמר ביניהם, מתוך מטרה לחזק את יחסי האמון בינו ובין החניך. נוסף על כך רכזים תיארו מתחים בין צוותי הישיבות לחונכים, הנובעים מציפייה להטיל על החונכים משימות החורגות מתפקידם, לעיתים ללא תגמול הולם או באופן שאינו תואם את גבולות האחריות הראויים לתפקיד החונך.

אף על פי שהחונכים הביעו הערכה רבה לרכזי התוכנית, חלקם דיווחו כי הם אינם חשים שהם מקבלים מן הרכז כלים מספקים, ואינם חשים שהרכז נמצא איתם מספיק בקשר או תומך בהם ברגעי קושי. חשוב לציין שהיקף הקשר עם הרכז משתנה בין החונכים, ואין מתכונת מובנית לקיום מפגשים או התקשרויות בין הרכז ובין החונך.

אופי המענה בחונכות: כמעט כל התלמידים מקבלים סיוע לימודי אשר שם דגש במתן חיזוקים וביצירת חוויות הצלחה. נוסף על שיפור הישגיו של החניך, הלמידה המשותפת מספקת מסגרת להעמקת היחסים בין החניך לחונך. רוב החניכים מקבלים מן החונך מענה גם בהיבטים שאינם קשורים ישירות ללימוד, במיוחד בתמיכה רגשית ובסיוע בהתמודדות עם קשיים חברתיים. חניכים רבים מקבלים מן החונך עזרה באמצעות "תיווך" בינם ובין צוות הישיבה במצבים של מתח או מחלוקת בין החניך לצוות. כמו כן החונך מסב את תשומת הלב של צוות הישיבה למאמצי החניך ולדרכים לסייע לו. אופן עבודה זה משקף חונכות המשלבת למידה עם קשר משמעותי, תמיכה והעצמה, בהתאם לעקרונות של פדגוגיה טיפולית הנהוגים בעבודה עם תלמידים ונוער במצבי סיכון.

מראיינים רבים העידו על היווצרות קשרים הדוקים בין החונך לחניכים. הרכזים מעודדים את החונכים לחזק את הקשר עם החניכים, ובה בעת מנחים אותם לשמור על גבולות ולהיזהר ממחויבויות שיתקשו לעמוד בהן. בעיקרו של דבר, גבולות הקשר נתונים לשיקול דעתו של החונך.

הממצאים מעידים על גיוון בין הישיבות בתדירות המפגשים בין החונך לחניכים, במיקום שלהם ובמספר החניכים הנוכחים בפגישה. בישיבות רבות, הזמן הפורמלי של החונכות מוקדש ללימוד, ואילו הסיוע בהיבטים שאינם קשורים ישירות ללימוד מתבצע בזמנו החופשי של החונך. תופעה זו עלולה לפגוע ברכיב הלא-לימודי של החונכות, אשר לעיתים נתפס כתרומה שאינה בין חובות התפקיד.

תחושות החניכים כלפי החונכות: חלק מן הישיבות אינן מיידעות את התלמידים על השתתפותם בתוכנית, כדי למנוע מהם תחושת אי-נוחות וכדי שלא יסרבו לחונכות. כמה מן החניכים וההורים הצדיקו מדיניות זו, אך אחד החניכים שרואיינו חש שנעשה לו עוול. החניכים שרואיינו מצפים למפגשים עם החונך ומרוצים מן המענה שהם מקבלים בחונכות, בפרט מן הסיוע הלימודי. עם זאת, הם הביעו צורך בשעות מפגש נוספות עם החונך, ובפרט מפגשים פרטניים שיעסקו בנושאים שאינם קשורים ישירות ללימוד.

מעורבות ההורים בתוכנית: מן הראיונות עם ההורים, החונכים ואנשי הצוות בישיבות עולה שחלק מן ההורים אינם מעורבים מעורבות משמעותית בהיבטים הקשורים לחונכות. על פי סקר המשגיחים, ההורים של 16% מן החניכים כלל אינם מודעים לכך שילדיהם מקבלים חונכות. יחד עם זאת, חונכים שמקיימים קשר עם ההורים מעידים שהוא מסייע להצלחת החונכות.

שביעות רצון והיבטים לשיפור: כל הגורמים המעורבים במתן החונכות או בקבלתה הביעו שביעות רצון גבוהה מהתנהלות התוכנית ומתרומתה לחניכים. רוב המשגיחים שהשיבו לסקר סבורים שהתוכנית מסייעת במניעת נשירה ובשיפור הסיכוי להתקבל לישיבה גדולה איכותית. על פי אנשי הצוות, נדרש שיפור במספר התקנים לחונכים בישיבה ובמספר השעות שיוקצו לכל חונך. כמו כן אנשי הצוות הצביעו על צורך לשלב את החונכות במענים מקצועיים בתחומי האבחון והטיפול שיספקו פתרונות לקשיים מורכבים ויאפשרו לישיבה להשתמש נכון יותר במשאב של החונכות.

גם החונכים הביעו סיפוק רב מעבודתם ומן התרומה שלהם לחניכים, אולם הביעו צורך בהגדלת היקף השעות המוקצות להם ו/או בהעלאת שכרם כך שישקף את הזמן והאנרגיות שמושקעים בעבודתם. חונכים גם הביעו צורך בשיפור ההכשרות כמתואר לעיל, בארגון מפגשים בין חונכים מישיבות שונות לצורך גיבוש ולמידת עמיתים ובשיפור המענה המקצועי השוטף הניתן מטעם הנהלת התוכנית והרכזים.

ההורים שרואיינו הביעו שביעות רצון מן המענה שניתן בחונכות, ודיווחו על שיפור ביכולת החניך ללמידה עצמאית, בביטחון העצמי, במוטיבציה שלו ללימודים, במצב רוחו, ביחסיו עם צוות הישיבה ובהתמודדותו עם קשיים חברתיים.

הערכת השיפור במצב החניכים: המשגיחים שהשיבו לסקר העריכו כי מצב רוחם של 86% מן החניכים השתפר במידה ניכרת מאז תחילת החונכות, ומצבם של 70% ויותר מן החניכים השתפר במידה ניכרת ביתר התחומים שנבדקו: הבנת חומרי הלימוד, השתלבות חברתית, התנהגות ומוטיבציה בלימודים. הערכות החונכים דומות לאלו של המשגיחים, ובחלק מן התחומים אף גבוהות יותר. המשגיחים העריכו שמצב החניכים השתפר משמעותית גם ביחס לבני גילם בישיבה.

מאפיינים הקשורים להערכת השיפור במצב החניך: על פי ניתוחי רגרסיה רב-משתנית, נמצאו קשרים מובהקים בין כמה מאפיינים ובין הערכת השיפור במצב החניך. בין היתר, הערכת השיפור במצב החניך גבוהה יותר כאשר המשגיח מקפיד למסור לחונכים מידע על החניכים, כאשר הוא נוהג להתייעץ עם הרכז או עם הנהלת התוכנית, וכאשר הורי החניך נוהגים לפנות אל המשגיח ו/או אל החונך בנושאים הקשורים לחונכות.

ריכוז האתגרים המרכזיים בתוכנית 'חונך לנער': מן הממצאים עולים אתגרים ביישום התוכנית, הנוגעים להכשרה ולליווי המקצועי של החונכים, לפער בין צורכי התלמידים ובין המשאבים העומדים לרשות התוכנית, ולמתחים העולים בחלק מן הישיבות סביב הגדרת תפקיד החונך וגבולותיו. לצד זאת, נמצאו אתגרים הקשורים לאיזון בין מענה לימודי למענה רגשי-חברתי, למעורבות הורים בתהליך החונכות, וכן לקושי במתן מענה לקשיים מורכבים הדורשים אבחון או טיפול מקצועי. אתגרים אלו משקפים שילוב של קשיים מקצועיים ומערכתיים, הנוגעים הן לאופן יישום התוכנית בתוך הישיבות הן לממשק שבין החונכות ובין מערכים רחבים יותר. הבדלים בין ישיבות מזרמים שונים: באופן כללי לא נמצאו הבדלים רבים בין הזרמים באופי עבודת התוכנית. עם זאת, האופי הבררני של ישיבות רבות מן הזרם הליטאי, בצד נטייתן של ישיבות מן הזרמים החסידי והספרדי להכיל במידה רבה יותר תופעות של קושי ומצוקה ולהתמודד עימן, באים לידי ביטוי בממצאים שונים שעולים מן המחקר.

מסקנות

תוכנית 'חונך לנער' עונה על צורך ממשי בישיבות הקטנות, אשר צוותיהן מתקשים לספק מענה מותאם לתלמידים שחווים קשיים או מצויים בתהליכי נשירה סמויה. אנשי הצוות בישיבות, ההורים והחניכים עצמם דיווחו על שביעות רצון גבוהה מן החונכות, וממצאי הסקרים מעידים כי המשגיחים והחונכים מעריכים כי חל שיפור ניכר במצבם של מרבית החניכים מבחינה לימודית, רגשית, חברתית והתנהגותית. אחד מיתרונותיה של התוכנית הוא ההון האנושי הגבוה של החונכים, אשר לרובם ניסיון רב בעבודה עם בני נוער ומוטיבציה גבוהה לסייע לחניכים.

התוכנית מופעלת בגמישות, תוך התאמת המענה לצרכים ולהעדפות של כל ישיבה. גמישות זו מאפשרת להעניק לכל ישיבה מענה המותאם להקשר התרבותי והמוסדי שלה, אך היא מתבטאת גם בסטנדרטיזציה בלתי מספקת, בהתפשרות על עקרונות שאמורים להנחות את החונכות ובקושי לאכוף את נוהלי התוכנית.

כמו כן ממצאי המחקר מעלים צורך בחשיבה על המשקל שניתן בתוכנית לסיוע לימודי לעומת סיוע בתחומים אחרים, כגון תמיכה רגשית, הכוונה וסיוע בתחום החברתי. ישיבות רבות מקנות עדיפות לסיוע הלימודי, אך הממצאים מעידים דווקא על החשיבות הרבה של סיוע בתחומים שאינם קשורים ישירות ללימוד, באופן המשקף מענה חינוכי-טיפולי משולב.

מן המחקר עולה פער בין הצורך של התלמידים בחונכות ובין היקף המענה שניתן על ידי התוכנית. מחד גיסא, אנשי צוות בישיבות הביעו צורך במתן חונכות לתלמידים נוספים, מלבד אלו שמשותפים בתוכנית. כמו כן הם ציינו שתלמידים רבים מסיימים את החונכות בשלב שבו הם עדיין זקוקים לה, מכיוון שיש צורך להקצות חונך לתלמיד אחר. מאידך גיסא, היקף השעות שמוקצה לחונך אינו מספיק לצורך מתן מענה לארבעה חניכים, וחונכים רבים משלימים את המענה מחוץ לשעות שמוקצות להם וללא תוספת שכר. סביר שחניכים רבים אינם מקבלים מענה מיטבי, בין בשל מגבלות הזמן של החונך ובין בשל סיום החונכות בשלב שבו החניך עדיין זקוק לה עקב הצורך לתת מענה לתלמיד אחר.

המלצות

מומלץ לפעול להרחבת הידע המקצועי של החונכים, כחלק מחיזוק הסטנדרט המקצועי של המענה, באמצעות הגדלת היקף ההדרכות בכניסה לתפקיד וגיבוש סטנדרט אחיד להדרכות, גיבוש נוהל של הדרכה שוטפת שתיתן על ידי הרכז, שיפור הרמה המקצועית של ההכשרות הניתנות בכינוסי התוכנית, וגיבוש מנגנוני למידת עמיתים בין החונכים.

מומלץ לפעול להכוונה הדוקה יותר של החונכות באמצעות סטנדרטיזציה והגדרת נהלים מחייבים. בין היתר, חשוב לחדד את הבידול בין החונך לצוות הישיבה, לגבש נוהל מחייב לשמירה על דיסקרטיות בין החונך לחניך, לקבוע גבולות ברורים להיקף הקשר בין החונך לחניך ולהיקף השעות שעל החונך להשקיע בחונכות, ולגבש נוהל מחייב ליידוע הורים על צירוף ילדיהם לתוכנית.

מומלץ לפעול לשיפור ממשק העבודה והתיאום בין אנשי הקשר בישיבות, החונכים ורכזי התוכנית. בכלל זה, מומלץ לחדד את החשיבות של מסירת מידע רלוונטי לחונך מאיש הקשר בישיבה, להקפיד על קשר שוטף בין רכזי התוכנית ובין ראשי הישיבות והמשגיחים, ולנטר בשיטתיות את איכות המענה הניתן לחונכים על ידי הרכזים (למשל באמצעות שאלונים שנתיים שיועברו לחונכים מטעם הנהלת התוכנית). כמו כן מומלץ לערוך מדי כשנה כינוס בהשתתפות אנשי הקשר בישיבות, הנהלת התוכנית והרכזים.

מומלץ לפעול לחיזוק מעורבות ההורים בנושאים הקשורים לחונכות, מתוך תפיסה של ההורים כשותפים לתהליך החינוכי, במקרים שבהם הדבר תורם להתקדמות החניך. בין היתר, אפשר לעודד התייעצות עם ההורים לקראת צירוף הילד לתוכנית וליזום שיחות תקופתיות בין החונך להורים, וכן לשקול קיום הדרכות קבוצתיות להורים.

מומלץ לבחון דרכים להרחבת הדגש המושם בחונכות בהיבטים שאינם קשורים ישירות ללימוד, כגון הקצאת זמן ייעודי לשיחות אישיות או לפעילויות משותפות של החונך והחניכים, כחלק מתפיסה של חונכות כמענה כולל המשלב למידה, קשר ותמיכה רגשית.

מומלץ להטמיע בתוכנית מנגנון למדידת מצבו של החניך בתחילת החונכות, במהלכה ובסיומה, ולהתייחס למגוון תחומים (לימודי, רגשי, חברתי, התנהגותי, מוטיבציה) ולמגוון נקודות מבט (צוות הישיבה, החונך והחניך עצמו). מנגנון זה יאפשר בחינה עקבית של התקדמות החניכים ושל תרומת החונכות לשיפור מצבם.

מומלץ לבחון את האפשרות ליצור מנגנון שיקשר בין התוכנית למענים נוספים בתחום הייעוץ, האבחון או הטיפול, כחלק מפיתוח רצף מענים המותאם לעולם הישיבות.